

בגמרא 'אם הרבה בטומאת שרץ שהיא מרובה', שיותר מצוי שאדם נטמא משרץ מאשר שנטמא במת (רשב"א בשם רב האי גאון, וראה ערוך ערך טמא).

מה לשרץ שכן מטמא בכעדרשה, והבחינתא הוצרכה לחדש חומרא נוספת בשרץ, ולא הסתפקה במה שאמרה קודם ששרץ חמור ממת שכן טומאתו מרובה [שמחמת חומרא זו אין ללמוד מת משרץ בבנין אב], לפי שחומרא קלה שאינה חומרא הלכתית [אלא מציאותית מצד ריבוי מקרי הטומאות] אין בכוחה לפרוך דבר הנלמד בגזירה שוה, אלא רק דבר הנלמד בבנין אב (מהרש"א, וכע"ז ברישב"א המיוחס לר"ן).

שמע מינה לאפנויי, ואף שגם שרץ וגם מת הוקשו לשכבת זרע, מכל מקום הוצרכנו ללמוד בגזירה שוה דיני טומאת מת מטומאת שרץ, כיון שההיקש לשכבת זרע אינו לכל דיני הטומאה, אלא רק לסוגי הבגדים שמקבלים טומאה, ומהגזירה שוה לומדים שרק קילקלי וחבק מקבלים טומאה, אך חבלים ומשיחות אינם מקבלים טומאה (תוס' רא"ש, וכע"ז בתוס' ב"ק כה, ב ד"ה ש"מ, וראה ברמב"ן וברשב"א שתי' באופן אחר).

יִקְצֹף מִשָּׁה עַל פְּקוּדֵי הַהֵייל וְכוּ', שְׁמָא הִזְרַתָּם לְקַלְקוּלָּם הִרְאִשׁוּן ולכן אתם רוצים להביא קרבן לכפרה, לפי שחטאתם עם בנות מדין כדרך שחטאתם עם בנות מואב (רש"י). ויש שפירש, שמשוה כעס עליהם שמא חזרתם לקלקולכם הראשון ולכן החייתם את הנקבות כדי לחטוא איתם, ואמרו לו שלא נפקד מהם איש ולא חטאו בבנות מדין (מהרש"א, וראה שם שתמה על רש"י, שבפסוקים מבואר שמשוה כעס עליהם עוד לפני שאמרו לו שברצונם להביא דורון לכפרה, וראה תוס' רא"ש).

אָמְרוּ לוֹ לֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ לעבור עבירה (רש"י), וכדעת רבי שמעון בר יוחאי (בימות סא, א), אך רבנן (שם) מבארים את הפסוק כפשוטו, שאף אדם לא מת במלחמה (רב האי גאון). ויש שפירש, שגם אם כוונת הפסוק שאף אדם לא מת במלחמה, מוכח שאין ביניהם בעלי עבירה, שאם היו ביניהם בעלי עבירה הם היו מתים במלחמה, שאפילו מי שמדבר בין ישתבח ליוצר, אינו יוצא למלחמה כמבואר בחז"ל (חפ"ן ה' [לבעל האור החיים הקדוש]), וראה עוד באור החיים במדבר לב, ג).

מִיָּדֵי הַרְהוּר לֹא יִצְאָנוּ, ושמו לקח אשה אחת והרהר באשה אחרת, שאסור לו לקחתה מדין אשת יפת תואר [שמותרת במלחמה] (מהר"ם, ע"פ תוס'). או כגון שהרהר לבוא עליה שלא על מנת להכניסה אחר כך לביתו, שמדין אשת יפת תואר מותר לו לבוא עליה רק אם בדעתו אחר כך לקחתה לביתו (ראש יוסף, ע"פ הרמב"ם מלכים ח, ב).

אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ אָרִיג טָמֵא, ששק [העשויו מנוצה של עיזים] נחשב כאריג אף שאינו ארוג אלא קלוע מחוטים טוים, אך שאר בגדים נטמאים רק כשהם ארוגים לגמרי (רישב"א, מאירי ד"ה קילקלי, ע"פ רש"י), כיון שחוטיו השק גסים יותר מחוטים אחרים, ולכן גם כשקלוע מהם פחות משלש על שלש חשובים הם ואפשר להשתמש בהם, אך שאר חוטים שהם דקים יותר מחוטי השק, אינם ראויים לשימוש כשהם פחות משלש על שלש, אך אם קלע מהם יותר משלש על שלש, מקבלים טומאה מתורת אריג אף שאינם ארוגים אלא קלועים (ראב"ד עדויות ג, ד). ויש מפרשים, שחוטיו שק קלועים אינם מקבלים טומאה כאריג אלא רק כתכשיט, ושרשרת זו נחשבת כתכשיט, כיון שעני נותנה בצואר בתו לתכשיט (מאירי, חז"א כלים ל, כה, ע"פ הפ"י הראשון של הראב"ד עדויות שם).

מִנְיִן לְרֵבּוֹת אֵת הַקִּילְקָלִי וְאֵת הַחֶבֶק - רצועות שקושרות את האוכף והמרדעת לבהמה (רש"י, רשב"ם ב"ב עה, א ד"ה קילקלי), ורצועות אלו מקבלות טומאה כדן כלי שיש לו בית קיבול, ואף שעיקר יעודם הוא לקשור בהם את המרדעת והאוכף לבהמה, אך לפעמים מקבלים אותם ומניחים בהם חפצים (והם עומדים גם לזה) (תוס', תוס' רא"ש, וראה בחז"א כלים כה, כד בסוגריים). ויש שפירש, שהרצועות נחשבות ככלי קיבול, כיון שעל ידיהם מטלטלים את הבהמה (תוס' ישנים יומא עה, ב ד"ה ואם יש).

תְּלַמּוּד לּוֹמַר שֶׁק מִה שֶׁק טוּוֹי וְאָרִיג אֵף כֹּל טוּוֹי וְאָרִיג, וחבלים ומשיחות אלו אינם מקבלים טומאה כיון שהם קלועים מחוטים שאינם טוים, ואינם דומים לשק שמקבל טומאה [אף שאינו ארוג], הואיל והוא קלוע מחוטים טוים (רש"י). ויש שפירש, שחבלים ומשיחות אינם מקבלים טומאה, כיון שאינם קלועים אלא כרוכים אחד סביב השני ואינם דומים לאריג (תוס' רא"ש). ויש שפירש, ששק קלוע מקבל טומאה רק מדין תכשיט, אך מדין אריג אינו מקבל טומאה שהרי אינו ארוג, ומשום כך חבלים ומשיחות שאינם תכשיט אינם מקבלים טומאה (מאירי).

אֵף כְּשִׁטְמָא בְּמַת לֹא טִימָא אֶלָּא טוּוֹי וְאָרִיג, ומה שכתבה התורה 'וכל מעשה עיזים', אין זה סתירה ללימוד משרץ, לפי שהפסוק אינו בא לרבות חבלים ומשיחות, אלא רק קילקלי וחבק [שגם הם צריכים ריבוי שמקבלים טומאה], אך חבלים ומשיחות שאינם מקבלים טומאת שרץ אינם מקבלים גם טומאת מת (רישב"א).

אִם הִרְבָּה בְּטוּמַאת עֶרֶב שֶׁהִיא מְרוּבָּה, שכל שנוגע באחד מאבות הטומאה [כגון נוגע בשרץ, נבילה, שכבת זרע וטמא מת] טמא טומאת ערב ואינו טמא טומאת שבעה (רש"י). ויש שגרסו